

SKVOSTY V RASTLINNEJ RÍŠI

Zemepisná poloha Slovenska umožňuje bohatú druhovú rôznorodosť flóry. Číslo odborníkov hovoria o výskyte 3 352 druhov kvitnúcich rastlín a papradí. Z nich je do Červenej knihy ohrozených druhov zapísaných 1 270, teda asi tretina. Niektoré z nich sú nenápadné, iné naopak – pozorovateľom poskytujú pastvu pre oči.

Zoznam chránených rastlín, prioritných druhov a ich spoločenská hodnota je uvedená vo vyhláske Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky číslo 24/2003 Z. z.

Určitú skupinu chránených druhov ste už mali možnosť spoznať v rámci seriálu o jedovatých rastlinách. V tomto a v nasledujúcich číslach časopisu by sme vám chceli predstaviť niekoľko ďalších, ktoré sa nám podarilo zachytiť fotoobjektívom v podtatranskej a tatranskej oblasti.

Soldanelka karpatská

Ako jedna z prvých drobných (cca 5 – 10 cm vysokých) jarných bylín kvitne **soldanelka karpatská** (*Soldanella carpatica*), ktorá dokáže preraziť i tenkú vrstvu snehu. Jej jemná korunka kvetu má modrofialovú farbu zvonkovitého tvaru s jemnými zárezmi do polovice. Tento endemit Západných Karpát rastie na zamokrených lokalitách v horských bučinách i smrečinách, niekedy aj na hornej hranici kosodreviny. Vidieť by ste ju mohli v alpínskom stupni pohorí v Nízkych, Vysokých, Západných i Belanských Tatrách, vo Veľkej i v Malej Fatre. Vo vysokých horách ako prvá ohlasuje jar. Kvitne až do vrcholu leta.

Rodové meno *Soldanella* je odvodené z latinského slova *soldo* – minca, resp. *solitus* – zlatá minca. Ľudovo sa nazýva i ľadový zvonček alebo čertov zvonček. Listy má na spodnej strane zafarbené antokyánom, ktorý sa vo väčšom množstve nachádza v kvetoch vysokohorských rastlín. Spoločenská hodnota jedného jedinca bola stanovená na 16,60 € (500 Sk).

Soldanelka karpatská (na zemi listy kopytníka európskeho)

Prvosienka holá

K jarným skvostom patrí i „blízka príbuzná“ soldanelky (obe z čeľade prvosienskovic) **prvosienka holá** (*Primula auricula*). Od hojne rastúcich druhov prvosiенок vyššej a jarnej sa odlišuje mäsitými hrubými listami. Tie jej spolu s jemnými žliazkami vytvárajúcimi ochranný múčny povlak a umožňujú jej prispôbiť sa aj extrémnemu suchu. Rozšírená je na vápencových bralách, v skalných štrbinách a na sutinách, preto si jej pozorovanie a najmä zachytenie fotoobjektívom

Prvosienka holá v ťažko prístupnom teréne

vyžaduje dobrú horolezeckú zdatnosť a odvahu. U nás ju môžu záujemcovia vidieť vo všetkých vápencových pohoríach až do nadmorskej výšky 2 000 m.

Rodový latinský názov *Primula* je zdobeninou od slova *primus* – prvý, čo vyjadruje skorý výskyt i kvitnutie – od apríla do júna. Zimuje v púčiku obalenom listami. Druhové meno *auricula* znamená v preklade ušný lalôčik. V Holandsku, Taliansku a Anglicku je zaužívaný názov *auricula ursi* – medvedie uško. Spoločenská hodnota jedného jedinca bola stanovená na 16,60 € (500 Sk).

*Danica Božová
Foto: Vladimír Boža*

Prvosienka holá s kožovitými listami v prízemnej ružici